

1.3.2018

Aalto

VM - Valtiovarainministeriö

VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §:n, 6 §:n ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

Työeläkevakuutuspalveluiden saavutettavuutta koskeva sääntely on tärkeää ja sen on oltava selkeää

- Pidämme verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuuden toteutumista tärkeänä sekä julkisen että yksityisen sektorin palveluille.
- Työeläkelaitokset hoitavat perustuslain 124 §:n mukaista julkista hallintotehtävää, jonka johdosta on ymmärrettävää, että myös yksityisoikeudelliset toimijat halutaan sisällyttää kyseessä olevan sääntelyn piiriin. Näiden toimijoiden osalta on kuitenkin oltava selvää, minkä sääntelyn piiriin ne kuuluvat ottaen huomioon valmiilla oleva yksityissektoria ja kaikkia finanssialan toimijoita koskeva esteettömyysdirektiivi. Samoja toimijoita koskevaa päällekkäistä sääntelyä tulee välttää.

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Pidämme esitystä yleisesti ottaen kannatettavana. Esitämme kuitenkin muutamia huomioita sääntelyn selkeydestä ja vaikutuksista työeläkealan toimijoille.

Työeläkejärjestelmä on hajautettu useille erilaisille toimijoille. Yksityisillä aloilla työeläkevakuuttamista hoitavat yksityisoikeudelliset työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja eläkekassat. Julkisten alojen työntekijöiden turva järjestetään kootusti Kevassa ja lisäksi maatalousyrittäjillä (Mela) ja merimiehillä on omat erilliset eläkelaitoksensa (MEK).

Keva ja Mela ovat itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja ne määritellään lakiluonnoksessa viranomaisiksi (2 § 5-kohta). Viranomaisia koskevaa sääntelyä ehdotetaan sovellettavaksi myös muihin työeläkelaitoksiin siltä osin, kuin niiden tarjoama yleisölle tarkoitettu digitaalinen palvelu liittyy julkisen hallintotehtävän hoitamiseen, jota on mm. eläkkeiden ratkaisutoiminta.

Keva ja Mela mainitaan myös 2 §:n 6 kohdan julkisoikeudellisen laitoksen määritelmän yksityiskohtaisissa perusteluissa. Perusteluista ei selviä, onko 2 §:n 6 kohdan määritelmän piiriin kuulumisella merkitystä lain soveltamisen kannalta silloin, kun jo kuuluu viranomaisen määritelmän piiriin.

Siltä osin kuin yksityisoikeudelliset toimijat (työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja eläkekassat) tulisivat kuulumaan viranomaisia koskevan saavutettavuussääntelyn soveltamisalan piiriin, tulee lainvalmistelijoiden tehdä selkeä linjaus siitä, että esteettömyysdirektiiviä ei sovelleta näihin samoihin toimijoihin. Samojen toimijoiden kuuluminen kahden eri sääntelyn piiriin aiheuttaa tarpeetonta sekaannusta ja mahdollisesti erisisältöistä tai päällekkäisiä vaatimuksia sisältävää sääntelyä.

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

Lausuntopalvelun sivuilla todetaan, että ehdotettavan lain 2 luvun säännökset eivät liity saavutettavuusdirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon, vaan tarkoituksena on koota julkisen sektorin toimijoiden digitaalisten palvelujen tarjoamista koskevat yleiset säännökset ja niistä johtuvat vaatimukset yhteen lakiin. Lakiluonnoksesta tämä seikka ei käy ilmi ja jää epäselväksi, mikä sääntely tulee direktiivistä ja mikä on kansallista sääntelyä.

Tällä hetkellä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa ei ole säädetty ehdotonta velvollisuutta tarjota sähköisiä asiointipalveluita, vaan asiointipalvelujen tarjoaminen riippuu teknisistä, taloudellisista ja muista valmiuksista. Ehdotettavan lain 2 luvun 5 § toisi siten uuden velvollisuuden tarjota digitaalisia palveluja; viranomaisen olisi tarjottava jokaiselle mahdollisuus toimittaa asiaansa koskevat asiakirjat käyttäen sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä, joita voivat olla esim. viranomaisen oma digitaalinen palvelu tai sähköpostia.

Lakiehdotuksen perusteella kukin viranomainen tai muu julkista hallintotehtävää hoitava voi harkita sopivan tavan hoitaa sähköistä viestintää asiakkaan kanssa. Kunkin palveluntarjoajan pitää arvioida palvelun tietoturvasuhteelliset vaatimukset viestien sisällön perusteella, joten viranomaisen on käytettävä esimerkiksi turvasähköpostia. Asiakasta ei voi estää lähettämästä asiaansa koskevia aineistoja tavallisellakin sähköpostilla. Tämä on tärkeää, erityisesti pienemmille toimijoille, että jatkossakaan viranomaisen ei tarvitse taata palvelunkäyttäjälle tietoturvalista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää.

Pidämme tärkeänä sitä, että työeläkelaitos voi valita kustannuksiin suhteutettuna ne sähköisen asiointin tavat, joilla se järjestää vakuutetun ja eläkkeensaajan asiointin.

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

Suurella osalla eläkesäätiöitä ja eläkekassoja ei ole tällä hetkellä erillisiä julkisia verkkosivuja työeläkkeen hakemista varten. Julkisten verkkosivujen sijaan eläkesäätiöt ja eläkekassat viestivät asiakkaiden eli yritysten henkilöstön kanssa sisäisten intranet-verkkojen kautta, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan.

Yksittäisellä työnantajakohtaisella eläkesäätiöllä tai eläkekassalla, joka vakuuttaa muutamasta sadasta pariin tuhanteen työntekijää, myös eläkehakemusmäärät ovat pieniä vuosittain. Kustannukset verkkosivustojen luomisesta voivat siten nousta korkeiksi

suhteessa saavutettavaan hyötyyn. Tämän johdosta pienten toimijoiden osalta olisi toivottavaa, että perusteluissa mainittaisiin vaikutukset erikseen myös niiden osalta.